

Yhteistoimintamenettelyn käynnistäminen

Kunnanhallitus 05.10.2026 § 213

794/01.04.00/2026

Valmistelija kunnanjohtaja Noora Pajari, konsernipalvelujohtaja Maria Virtanen, talouspäälikkö Kari Auvinen, henkilöstöpäälikkö Marika Ahomäki

Kuntien taloustilanne on kiristynyt yleisen talouskehityksen ollessa vaimeaa ja verorahoituksen kasvuun ollessa epävarmaa. Lempäälän kunnan talospaineita ovat lisänneet esimerkiksi työttömyysetuuksien kasvaneet rahoitusvastuut, yleinen työmarkkinatilanne ja sen vaikutukset verotulokertymiin, kuntien lisääntyneet tehtävät, valtakunnalliset virka- ja työehtosopimusten palkkaratkaisut, valtionosuuksiin kohdistuvat leikkaukset ja investoinnit.

Vuosikate eli tulo- ja menojen maksamisen jälkeen, on jäänyt viime vuosina matalalle tasolle. Vuosikatetta on viime vuosina riittänyt investointien rahoitukseen vain noin 25–30 % verran. Tämä on tarkoittanut viime vuosina toteutettujen suurten kasvu- ja elinvoimainvestointien johdosta huolestuttavan nopeaa lainamäärän kasvua.

Koska vuosikatteet ovat myös selvästi alhaisempia kuin tuloslaskelmaan kirjautuvat käyttöomaisuuden vuosipoistot, alijäämäiset tilikausien toiminnalliset tulokset ja täten alijäämäiset tilivuodet huventaisivat kunnan taseyliäämiä kestävämmän nopealla tahdilla. Kokonaistalouden pitkäjänteisen suunnittelun merkitystä korostaa kuntalain 110 §, jonka mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen.

Kesäkuun valtuustossa kokonaistalouden tilannekuvaa tarkasteltiin myös pidemmällä aikajänteellä vuosien 2026–2031 kehitysarvioilla. Koska kunakin vuonna tilikauden toiminnallisen tuloksen arvioidaan jäävän merkittävästi negatiiviseksi ja täten myös investointiohjelman rahoitus edellyttäisi lisävelkaantumista, valtuusto päätti käynnistää vuotta 2027 koskevan talousarvion raamivalmistelun lisäksi kestäväntalouden toimenpideohjelman. Sen taloutta sopeuttavilla linjauksilla tavoitellaan tuloslaskelmaan vuosittaista, vähintään 5 milj. euron parannusta tilikauden tulokseen ja samalla alijäämäisen talouskehityksen katkaisemista. Käynnistyspäätöksen mukaisesti kuntatalousohjelma koskee kaikkia palvelualueita ja sisällöllisesti tarkasteltavana ovat kaikki osatekijät, esimerkkeinä: rakenteelliset uudistukset, palveluverkko, henkilöstökulut, muut toimintakulujen säästötoimet, maksu-/taksatuottojen lisäykset, omaisuuden lisämyyntivoitot, investointien lykkääminen tai karsinta, veronkorotukset.

Yhteistoimintaryhmää on informoitu Lempäälän kuntatalouden kokonaisvalmistelun tilanteesta sekä toukokuussa 2026 tilinpäätösinfon/raamivalmistelun aikana että 24.9.2026 yhteistoimintaryhmän kokouksessa.

Valmistelun edetessä myös Lempäälän tulevien vuosien verotuloennustetta 2027–2029 ja vuoden 2027 valtionosuustuloarviota on päivitetty säännöllisesti. Syyskuun aikana ovat valmistuneet palvelualueittaiset lautakuntien esitykset kestäväntalouden toimenpide-esitysten osalta. Toimenpide-esitykset eivät vielä sisälly vuoden 2027 talousarvion valmistelumateriaaliin tai vuoden 2027–2029

taloussuunnitelmaan. Valmistelutiedot on koottu yhteen ja kunnanhallitus on tällä valmistelunäkymällä pitänyt lokakuun alussa kaksipäiväisen talousarvioseminaarin. Kokonaistalouden tilanteesta voidaan todeta, että kestävän kuntatalouden ohjelmalla ei todennäköisesti tulla saavuttamaan valtuuston asettamaa vähintään 5 milj. euron vuosittaista parannusta tilikauden tulokseen.

Kestävän kuntatalousohjelman jatkovalmistelu päätöksentekoa ja toimeenpanoa varten tulee sisältämään henkilöstövaikutuksia. Tämän johdosta on perusteltua käynnistää Lempäälän kunnan kestävän kuntatalouden ohjelmaan kytketty yhteistoimintamenettely.

Henkilöstövaikutukset

Kestävän kuntatalouden ohjelman tähänastisissa esityksissä on yhteensä tunnistettu henkilöstöön kohdistuvia sopeutusvaikutuksia vuodelle 2027 lähes 0,5 miljoonaa euroa vuoteen 2026 verrattuna. Palvelualueittaiset kestävän kuntatalouden toimenpide-esitykset eivät vielä sisälly vuoden 2027 talousarvion valmistelumateriaaliin tai vuoden 2027–2029 taloussuunnitelmaan.

Pidemmälle tarkasteltuna kunnanhallituksen tavoite on saavuttaa vuonna 2029 henkilöstökulupohjaan vuoteen 2026 verrattuna -1,625 miljoonan euron sopeuttava vaikutus.

Yhteistoimintamenettelyn päättymisen jälkeen osa kestävän kuntatalouden ohjelman vaikutuksista tulee päätettävässä laajuudessa kohdentumaan vuodelle 2027 ja osa taloussuunnitelmavuosille 2028–2029.

Yhteistoimintamenettelyn ja –neuvottelujen piirissä on koko Lempäälän kunnan henkilöstö ja tavoitteiden saavuttamisessa tarkastellaan kaikkia toimintoja ja henkilöstöryhmiä. Ensisijaisesti henkilötövuosien vähentämisessä hyödynnetään eläköitymisiä, määräaikaisten virka- ja työsuhteiden käytön vähentämistä, tehtävien muutoksia ja/tai yhdistämisiä, toimintatapamuutoksia tai muita vastaavia keinoja. Mahdolliset irtisanomiset ovat viimesijainen sopeuttamiskeino.

Tarkoituksena ei ole käyttää lomautuksia talouden sopeuttamiskeinona, koska haetaan pysyviä säästöjä. Täyttölupia myönnetään vain palveluiden järjestämisen kannalta kriittisiin tai lakisääteisen mitoituksen piirissä oleviin tehtäviin ja vain välttämättömät vakanssit täytetään. Toimenpiteet voivat vaikuttaa palvelutason laskuun suoraan tai välillisesti joissakin palveluissa.

Kestävän kuntatalouden ohjelmaan sisältyy henkilöstövaikutteisten toimenpiteiden selvittämistä, joten työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain (449/2007) 4 §:n nojalla kestävän kuntatalouden ohjelman valmistelua ja tavoitteen saavuttamisen edellyttämiä toimenpiteitä tulee käsitellä yhteistoiminnassa työnantajan ja henkilöstön edustajien välillä. Em. lain 5 §:n mukaan, ennen kuin työnantaja ratkaisee edellä mainitut asiat, on työnantajan neuvoteltava yhteistoiminnassa yksimielisyyden saavuttamiseksi valmisteilla olevien toimenpiteiden perusteista, vaikutuksista ja vaihtoehdoista. Laajakantoiset tai henkilöstöä yleisesti koskevat asiat käsitellään em. lain 14 §:ssä tarkoitetussa yhteistoimintaelimessä.

Lempäälän kunnan nimetty yhteistoimintaelin on yhteistoimintaryhmä, joka kokoontuu neljä kertaa vuodessa. Kestävän kuntatalouden ohjelmasta mahdollisesti aiheutuvia henkilöstövaikutuksia käsitteleviin yhteistoimintaneuvotteluihin esitetään nimettäväksi erillinen neuvotteluryhmä työnantajan ja henkilöstön edustajista ja tämän ryhmän

neuvottelujen edistymistä käsitellään yhteistoimintaryhmän vuoden viimeisessä kokouksessa. Yhteistoimintaneuvotteluissa työnantajaa edustamaan esitetään kunnanjohtajaa, palvelualuejohtajia ja henkilöstöpäällikköä sekä henkilöstön edustajiksi pääsopijajärjestöjen nimeämiä edustajia, ensisijaisesti pääluottamusedustajia.

Toimivalta: Lempäälän kunnan hallintosäännön Lempäälän kunnan hallintosäännön 5 luvun 21 §:n mukaan kunnanhallituksen tehtävänä on päättää asioista, joita ei ole kuntalaissa tai erityislaeissa erikseen muuten säädetty tai hallintosäännössä määrätty muulle kunnan toimielimelle, viranhaltijalle tai luottamushenkilölle. Yhteistoimintaneuvottelujen käynnistämisestä päättäminen kuuluu kunnanhallituksen toimivaltaan.

Lisätietoja: kunnanjohtaja Noora Pajari, puh. +358407695259, sähköpostit ovat muotoa etunimi.sukunimi@lempaala.fi

Esittelijä

Kunnanjohtaja

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää

1. käynnistää työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain (449/2007) mukaisen yhteistoimintamenettelyn. Yhteistoimintamenettelyssä käsitellään kestävän kuntatalouden ohjelman valmistelua, siihen liittyviä toiminnallisia ja henkilöstövaikutuksia sekä vaihtoehtoja mahdollisten henkilöstövaikutusten ehkäisemiseksi tai vähentämiseksi.
2. nimetä neuvotteluihin työnantajan ja henkilöstön edustajista muodostuvan neuvotteluryhmän, johon kuuluvat työnantajan edustajina kunnanjohtaja, palvelualuejohtajat ja henkilöstöpäällikkö sekä pääsopijajärjestöjen pääluottamusedustajat tai mikäli tällaista ei ole valittu, muu ao. järjestön nimeämä henkilö. Neuvottelujen kesto on vähintään kuusi viikkoa.

Päätös

Kunnanhallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Merkittiin pöytäkirjaan, että jäsen Elina Elovirta poistui kokouksesta klo 19.57 päätöksenteon jälkeen.